

27.7.2026

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopalvelu.fi**ASIA Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (DigiFinland Oy) VN/14840/2026**

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:n lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (DigiFinland Oy).

Esityksessä ehdotetaan, että sote-järjestämislaissa säädettäisiin poikkeuksesta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sidosyksikköasemalta edellytettävästä vähimmäisomistusosuutta koskevasta säännöksestä. Ehdotettu muutos sisältäisi ne tehtävät, joissa DigiFinland Oy voisi jatkossakin toimia hyvinvointialueiden ja valtion yhteisenä sidosyksikkönä, sillä on tunnustettu, että erityisesti yhtiön tuottamat sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvät kansalliset digitaaliset palvelut ovat jatkossakin tarpeellisia.

Ehdotettu muutos mahdollistaisi DigiFinlandin toiminnan jatkossakin valtion, hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteisenä sidosyksikkönä. Ehdotettu muutos mahdollistaisi hyvinvointialueiden hyödyntävän jatkossakin sosiaali- ja terveysalalla sidosyksikköasemaansa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana päivänä kuin julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) uusi 15 §:n 2 momentti, joka koskee sidosyksikön vähimmäisomistusosuutta.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää lausuntopyynnöstä.

Lausunnonantajan lausunto:

Lausuntonne sidosyksikköasemasta

LPY ei kannata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin esitettyä muutosta, jonka mukaan DigiFinland Oy:lle mahdollistetaan poikkeus hankintalain 15 §:n 2 momenttiin. Ehdotettu poikkeus hankintalain vähimmäisomistusosuusvaatimuksesta on erittäin laaja, epäselvästi rajattu ja ristiriidassa hankintalain uudistuksen (HE 2/2026 vp) tavoitteiden kanssa. Hankintalain keskeisenä tavoitteena on lisätä kilpailua ja parantaa markkinoiden toimivuutta julkisissa hankinnoissa.

Hankintalain esitöissä korostetaan, että vähimmäisomistusvaatimuksesta poikkeamisen tulee olla tarkasti määritelty ja rajattu. Liian laajat poikkeukset voivat heikentää kilpailun toimivuutta, oikeusvarmuutta ja markkinoiden tehokkuutta. Hankintalain mukaan poikkeusten myöntäminen

27.7.2026

tulisi rajata tilanteisiin, joissa markkinoiden toimivuus on uhattuna tai kilpailu ei ole riittävää tietyillä alueilla tai aloilla, jotta markkinat eivät vääristy ja kilpailu säilyy mahdollisimman avoimena ja toimivana.

LPY muistuttaa, että hankintalain 15 §:n sidosyksikkösääntely on poikkeus yleiseen julkisten hankintojen kilpailuttamisvelvollisuuteen. Poikkeukset pitäisi rajata mahdollisimman suppeiksi. Lausunnolla olevassa esityksessä laajennetaan valtion ja hyvinvointialueiden mahdollisuuksia poiketa kilpailuttamisvelvollisuudesta myöntämällä DigiFinland Oy:lle sidosyksikköasema silloinkin, kun se ei sille hankintalain mukaan kuulu. Hankintalain tavoitteena on verovarojen tehokas käyttö sekä laadukkaiden ja kustannustehokkaiden hankintojen tekeminen. Lausunnolla olevalla esityksellä halutaan näiden tavoitteiden vastaisesti mahdollistaa DigiFinland Oy:lle erityisasema, jotta sen omistajien ei tarvitsisi kilpailuttaa verovaroilla hankittavia palveluita. Esityksellä suojataan DigiFinland Oy kilpailulta ja annetaan sen omistajille mahdollisuus tehdä hankintalain sidosyksikkösäännöistä poikkeavia suorahankintoja ilman kilpailutusta.

LPY:n näkemyksen mukaan digitaalisten sote-palveluiden, myös kansallisten, tarpeisiin on saatavilla kaupallisia, markkinaehtoisesti tuotettuja ratkaisuja. Markkinoilla on tarjolla muun muassa sähköisiä asiointialustoja, integraatiopalveluita, analytiikka- ja tiedolla johtamisen ratkaisuja sekä erilaisia ICT-tukipalveluita. DigiFinland Oy tuottaa kaikkia näitä palveluita. Teknologiamarkkinat kehittyvät nopeasti, ja yksityinen tarjonta voi kasvaa myös sellaisissa digi-palveluissa, joita alan yritykset eivät vielä tuota.

Esitetty erityislakiin tehtävä poikkeus ei ole luonteeltaan tilapäinen vaan se vakiinnuttaa sidosyksikkörakenteen pysyvästi, ilman mekanismeja markkina- ja kilpailutilanteen säännönmukaiselle uudelleenarvioinnille.

Yhdistyksen mielestä ehdotus sote-järjestämislain 40 §:n uudeksi muotoiluksi on liian laaja. Sen mukaan DigiFinland Oy voi toimia sosiaali- ja terveysalan digitaalisten palveluiden, ratkaisupalveluiden ja kehittämistoiminnan yhtiönä. Ehdotus kattaa käytännössä lähes kaiken sote-alan digitaalisen kehittämisen ilman palvelu- tai toiminnallisuuskohtaista markkinapuutearviota. Esitykseen ei sisälly arvioita siitä, mille DigiFinland Oy:n yksittäisille palveluille on tai ei ole markkinatarjontaa.

LPY esittää, että sote-järjestämislakiin esitetyn poikkeuksen tarve ja laajuus arvioidaan jatkovalmistelussa uudelleen.

Esityksen vaikutuksista

Esitetty DigiFinland Oy:n laaja sidosyksikköasema tarkoittaisi sitä, että hyvinvointialueet voisivat kilpailuttamatta hankkia kyseiseltä yhtiöltä laajasti ICT-, integraatio-, analytiikka- ja asiantuntijapalveluita. Tämä olisi omiaan estämään markkinoiden kehittymistä sote-digipalveluiden alalla ja saattaisi johtaa yksityisten toimijoiden poistumiseen markkinoilta. Sidosyksikköaseman tuoma kilpailutuksen ulkopuolinen asema tosiasiallisesti vääristää alan markkinoita.

Muut kommentit esityksestä

Esityksen kohdassa 2.3 käsitellään valtiontukiarviointia. LPY pitää virheellisenä esityksen tulkin-
taa, jonka mukaan DigiFinland Oy ei harjoittaisi taloudellista toimintaa. DigiFinland Oy tuottaa

27.7.2026

vastiketta vastaan omistajilleen palveluita, joita se hankkii suoramarkkintana sidosyksiköltään. Monia näitä palveluita on tarjolla markkinoilla.

Esityksen yritysvaikutusten arvioinnista puuttuu arvio siitä, kuinka paljon DigiFinland Oy:lle annettava erityisasema vähentäisi muiden yritysten mahdollisuuksia myydä vastaavia palveluita valtiolle ja hyvinvointialueille. LPY:n mielestä esityksen haitallinen vaikutus alan yritystoiminnalle ja markkinoille on ilmeinen, koska esityksellä tavoitellaan kilpailuttamisen välttämistä ja suoramarkkintaa yhdeltä erityiskohtelun saavalta toimijalta.

Yhdistys muistuttaa, että myös sote-digimarkkinat kehittyvät nopeasti. Nykyisin markkinapuutteeksi katsottu osa-alue voi muutaman vuoden kuluttua olla hyvin kilpailtu. LPY esittää, että laki esitykseen lisätään velvoite arvioida säännöllisesti ja palvelukohtaisesti DigiFinland Oy:n toiminnan vaikutuksia alan markkinoihin ja kilpailuneutraliteettiin.

LPY pitää tärkeänä DigiFinland Oy:n toimintaa koskevan hankintalain poikkeuksen määräaikaisuutta tai vähintään sen pakollista määräajoin tehtävää vaikutusten arviointia.

Vaihtoehtoinen toteutus

LPY esittää, että jatkovalmistelussa arvioidaan, voidaanko DigiFinland Oy:stä tehdä valtion kokonaan omistama erityisyhtiö, joka keskittyisi vain kansallisten digijärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon. Samassa yhteydessä on tarkoituksenmukaista selvittää Kelan ja THL:n rooli ja tehtävät kyseisten järjestelmien kehittämisessä ja ylläpidossa.

Yhteenveto

LPY:n mielestä esitys ei ole nykymuodossaan perusteltu ja tarkoituksenmukainen. Yhdistys esittää, että jatkovalmistelussa lakiesityksestä tehdään palvelukohtainen markkinapuute- ja kilpailuvaikutusarviointi, tarkennetaan esityksen perustuslaillinen analyysi ja rajataan poikkeuksen soveltamisala aidosti vain markkinapuutetilanteisiin. Lakiesitykseen on lisättävä tarkkarajainen palvelukohtainen rajausta sekä velvoite poikkeuksen vaikutusten säännölliseen arviointiin.

Lain muutosesityksen jatkovalmistelussa on perusteltua arvioida myös vaihtoehtoisia toteutustapoja soten kansallisten digijärjestelmien kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä sitä, mikä rooli DigiFinland Oy:llä ja muilla alan julkisen sektorin toimijoilla kyseisessä toiminnassa halutaan jatkossa olevan.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja